

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1586/2026
05.03.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Весне Мاستиловић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Поповић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, коју у поступку по ревизији заступа пуномоћник Ивана Мараш Царан, адвокат из ..., ради утврђења ништавости одредбе уговора о кредиту и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17377/24 од 16.01.2025. године, у седници одржаној 05.03.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17377/24 од 16.01.2025. године у ставу првом и трећем изреке, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 17377/24 од 16.01.2025. године у ставу првом и трећем изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године, исправљена решењем истог суда П 22971/19 од 03.08.2020. године, у ставу другом и трећем изреке, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев којим је тужила АА из ... тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ..., који је закључен између парничних странака 09.02.2017. године, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци следеће накнаде и трошкове: фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“ и да се обавезе тужена да тужилци исплати на име стеченог без основа износ од 8.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.02.2017. године до исплате.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17377/24 од 16.01.2025. године у ставу другом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужила АА из ... да туженој „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд накнади трошкове поступка у укупном износу од 56.800,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П 22971/19 од 03.08.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено поднеском тужиље од 13.02.2020. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је апсолутно ништава и не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ..., који је закључен између парничних странака 09.02.2017. године, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци следеће накнаде и трошкове: фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати на име стеченог без основа износ од 8.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.02.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Решењем Вишег суда у Београду Гж 18318/20 од 15.09.2022. године, ставом првим изреке, укинута је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртим изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године, исправљене решењем истог суда П 22971/19 од 03.08.2020. године и предмет је у том делу враћен првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање. Ставом другим изреке, одбачена је као непотпуна жалба тужене изјављена против наведене исправљене првостепене пресуде.

Решењем Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 27.12.2022. године, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење до исплате. Ово решење је постало правноснажно 10.02.2023. године, а извршно 20.02.2023. године.

Решењем Врховног суда Рев 9870/2023 од 04.10.2023. године укинута је решење Вишег суда у Београду Гж 18318/20 од 15.09.2022. године и предмет враћен том суду на поновни поступак.

Решењем Вишег суда у Београду Гж 17377/24 од 16.01.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године, исправљена решењем истог суда П 22971/19 од 03.08.2020. године у ставу другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбачена је као недозвољена жалба тужене изјављена против става четвртог изреке исправљене првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с позивом на члан 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11, ...10/23), Врховни суд је

нашао да су у конкретном случају испуњени услови из става 1. истог члана да се дозволи одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључила Уговор о готовинском кредиту 09.02.2017. године, којим јој је одобрен кредит у износу од 400.000,00 динара, са периодом отплате и каматном стопом ближе одређеним у уговору. Спорном уговорном одредбом из члана 9. став 1. тачка 1, између осталог, дефинисан је основ административних трошкова у висини од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Тужилац је туженој на дан закључења уговора 09.02.2017. године извршио једнократну уплату износа од 8.000,00 динара, што није било спорно међу парничним странкама. У понуди банке од 09.02.2017. године, која није потписана од стране тужиле, у тачки 3.3 - врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, наведена је накнада за обраду кредитног захтева: 2% - 8.000,00 динара фиксно.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле са образложењем да се спорном одредбом уговора не прецизира како је банка дошла до тог износа накнаде за трошкове обраде кредитног захтева и да је тужилци остао непознат механизам по коме је тужена утврдила висина тих трошкова, што је доводи у неравноправан положај у односу на тужену банку, која је на основу унапред припремљеног формуларног уговора, на чију садржину тужила није могла да утиче, уговорила обавезу тужиле да сноси трошкове банке за које није јасно да ли је реч о стварним, односно реалним трошковима банке, на основу чега су утврђени и зашто се везајују за износ одобреног кредита. Таквим поступањем, тужена је повредила основна начела облигационог права из члана 12. и 15. Закона о облигационим односима, што спорну уговорну одредбу чини супротну принудним прописима. Из тог разлога, овај суд је обавезао тужену да врати тужилци наплаћени новчани износ по основу ништаве уговорне одредбе са припадајућом затезном каматом, применом члана 104, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је прихватио становиште и разлоге првостепеног суда, уз додатну аргументацију да тужена није доставила доказе да је у свему поступила у складу са законским прописима, а пре свега није доказала да је тужила у предуговорној фази упозната са обавезом плаћања предметних трошкова кредита путем понуде на прописаном обрасцу у смислу члана 17. став 1. и 4. Закона о заштити корисника финансијских услуга и члана 12. Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, бр. 65/11), будућу да понуда у списима коју је банка доставила није потписана од стране тужиле.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила или закон не упућују на нешто друго. Суд на ништавост уговора пази по службеној дужности према члану 109. ЗОО.

Према члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ број 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 09.02.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и садржи, поред осталог, и ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (члан 17. став 4. тачка 8. тог закона). Наведено обавештавање корисника у предговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама, у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту), који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3

врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

У конкретном случају, парничне странке су закључиле уговор о кредиту 09.02.2017. године на основу понуде банке од истог датума, која је сачињена у писаној форми, односно на прописаном обрасцу 1б – основни подаци о кредиту. Ова понуда је оверена и потписана од стране овлашћеног лица банке као понудиоца, а у Одлуци НБС и обрасцу 1б – Основни подаци о кредиту (прилог Одлуке) није предвиђена рубрика за потпис корисника кредита. Зато је погрешно становиште другостепеног суда да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза јер понуда не садржи потпис тужиље, односно да тужена није доказала да је тужиљу информисала и обавестила о трошковима кредита у смислу законских и подзаконских одредаба. Осим тога, тужиља у току поступка није оспаравала понуду и чињеницу да јој је иста уручена, те у таквој ситуацији када тужиља током поступка није тврдила да јој није достављена понуда за закључење уговора, без обзира што није потписана, нижестепени судови су погрешно закључили да је тужена у обавези да доказује да је у предуговорној фази доставила понуду тужиљи. Поред тога, тужбени захтев тужиље је засновао на становишту да је предметна уговорна одредба у супротности са основним начелима облигационог права јер банка нема право да поред уговорене камате наплати и накнаду на име обраде кредита и да при томе не прецизира који су то стварни трошкови кредита и исти не могу бити одређени процентуално у односу на вредност кредита.

Следом наведеног, предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Исказивањем у понуди и у уговору накнаде за банкарску услугу (фиксна и једнократна, изражена процентуално у уговору и у апсолутном новчаном износу у понуди) задовољава се и услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Банка није у обавези да доказује структуру и спецификацију трошкова поводом накнаде за банкарску услугу нити да ли се ради о стварним трошковима да би се сматрало да је корисник кредита упознат са њима на јасан и недвосмислен начин. Зато је погрешно становиште нижестепених судова да је у конкретном случају изостала предуговорна фаза у смислу цитираних законских и подзаконских одредаба.

Како предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, то тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Испитујући побијану другостепену пресуду у делу одлуке из става другог изреке, на основу члана 408. у вези са чланом 420. став 3. и 6. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене у том делу дозвољена, али да није основана.

Наиме, изјављеном жалбом тужена је побијала пресуду Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П

22971/19 од 03.08.2020. године у целости, па и у делу одлуке о трошковима поступка садржаном у ставу четвртом изреке ове пресуде. Међутим, одлука о трошковима поступка из те пресуде је укинута решењем Вишег суда у Београду Гж 18318/20 од 15.09.2022. године и о трошковима поступка је поново одлучено решењем Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 27.12.2022. године, тако што је обавезана тужена да тужили накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 17.300,00 динара. На ово решење тужена није изјавила жалбу, те је исто постало правноснажно 10.02.2023. године и извршно 20.02.2023. године, због чега је другостепени суд правилно одлучио када је одбацио као недозвољену жалбу тужене на (сада непостојећу) одлуку о трошковима поступка из става четвртог изреке исправљене пресуде Првог основног суда у Београду П 22971/19 од 13.02.2020. године.

Из тог разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. у вези са чланом 420. став 6. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

Тужена је у коначном исходу парнице успела у спору, па јој на основу чланова 153. став 1., 154. и 163. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова и то: за састав од стране пуномоћника адвоката једног образложеног поднеска 6.000,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и за састав ревизије 18.000,00 динара, као и за приступ пуномоћника адвоката на једно одржано рочиште 7.500,00 динара, према Тарифи о наградама и накнада трошкова за рад адвоката важећој у време предузимања ових процесних радњи. Туженој припада и накнада судских такси и то: за жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, за ревизију 3.800,00 динара и за одлуку о ревизији 5.700,00 динара, према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94...95/2018).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**